

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΡΙΤΟ
ΤΗΣ ΕΠΙΣΗΜΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
Αρ. 3802 της 30ής ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2004
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

ΜΕΡΟΣ Ι

Κανονιστικές Διοικητικές Πράξεις

Αριθμός 41

Ο ΠΕΡΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΡΥΠΑΝΣΗΣ ΤΩΝ ΝΕΡΩΝ ΝΟΜΟΣ
(ΝΟΜΟΣ 106(Ι) ΤΟΥ 2002)

Διάταγμα με βάση το άρθρο 7(2)(γ)

Για σκοπούς εναρμόνισης με την πράξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τίτλο—

«Οδηγία 91/676/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 12ης Δεκεμβρίου 1991 για την προστασία των υδάτων από τη νιτροϋπανση γεωργικής προέλευσης»,

Ο Υπουργός Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, ασκώντας τις εξουσίες του με βάση το άρθρο 7(2)(γ) του περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών Νόμου του 2002, με το παρόν Διάταγμα εγκρίνει το ακόλουθο Πρόγραμμα Δράσης για Προστασία των Ευπρόσβλητων Ζωνών από τη Νιτροϋπανση:

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΥΠΡΟΣΒΛΗΤΩΝ
ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΝΕΡΩΝ ΛΟΓΩ ΝΙΤΡΟΥΠΑΝΣΗΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η νιτροϋπανση των υπόγειων και των επιφανειακών νερών είναι ένα πολυσύνθετο φαινόμενο που οφείλεται κατά κύριο λόγο στις γεωργικές δραστηριότητες.

Η εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης αποτελεί ουσιώδους σημασία δραστηριότητα που αποσκοπεί κατά κύριο λόγο στην προστασία του περιβάλλοντος και συγκεκριμένα της μόλυνσης των υπόγειων και επιφανειακών νερών από τα νιτρικά, λαμβάνοντας μέτρα για περιορισμό της.

Το άζωτο αποτελεί ένα από τα κύρια θρεπτικά στοιχεία που είναι απαραίτητα για την ομαλή ανάπτυξη και καρποφορία των καλλιεργειών. Όπως όμως είναι γνωστό τα νιτρικά ιόντα είναι ευδιάλυτα και πολύ ευκίνητα μέσα στο έδαφος αφού δεν συγκρατούνται από το έδαφος όπως συμβαίνει με άλλα θρεπτικά στοιχεία (π.χ. φώσφορος, κάλι), αλλά μετακινούνται προς τα βαθύτερα στρώματα του εδάφους και ακολούθως καταλήγουν στα υπόγεια νερά. Επίσης σε επικλινή εδάφη (χαμηλής απορροφητικότητας/ διηθητικότητας) μετά από έντονες βροχοπτώσεις τα νιτρικά μπορούν να παρασυρθούν με αποτέλεσμα την επιφανειακή απορροή τους και κατ' επέκταση την μόλυνση των επιφανειακών νερών.

Σαν κύρια πηγή των νιτρικών στο έδαφος είναι τα αζωτούχα λιπάσματα τα οποία χρησιμοποιούνται στη γεωργία ευρέως, η οργανική ουσία του εδάφους, διάφορα οργανικά υπολείμματα, κοπριάς ζώων και άλλα.

Η αναγκαιότητα για προστασία των νερών μας πηγάζει και από την εφαρμογή του Κοινοτικού Κεκτημένου στην Κύπρο. Μέσα στα πλαίσια αυτά η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει υιοθετήσει με σχετική οδηγία (91/676/EC) την προστασία του περιβάλλοντος από τα νιτρικά.

Η Κυπριακή Δημοκρατία με την σειρά της έχει υιοθετήσει με σχετική νομοθεσία τον Περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών Νόμο 69/91 ο οποίος περιλαμβάνει όλες τις σημερινές αντιλήψεις για τη διαφύλαξη και βελτίωση της ποιότητας των νερών τόσο των υπογείων όσο και των επιφανειακών.

Με βάση το νόμο έχουν εκδοθεί Κανονισμοί οι οποίοι καθορίζουν—

- (α) Ποιοτικούς στόχους των νερών·
- (β) μέτρα προστασίας των νερών·
- (γ) την ποιότητα των αποβλήτων των οποίων απαγορεύεται η απόρριψη·
- (δ) την ποιότητα των αποβλήτων και ο τρόπος διάθεσής τους·
- (ε) τον Κώδικας Ορθής Γεωργικής πρακτικής.

Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια έχουν καθοριστεί περιοχές όπου τα υπόγεια νερά υφίστανται ρύπανση ή ενδέχεται να υποστούν ρύπανση κυρίως από γεωργική ή και κτηνοτροφική δραστηριότητα, με βασικό κριτήριο την περιεκτικότητα του νερού σε νιτρικά.

Το Τμήμα Γεωργίας με βάση τη σχετική νομοθεσία θέτει σε εφαρμογή το πιο κάτω πρόγραμμα δράσης για περιορισμό της νιτρορύπανσης στις ευπρόσβλητες περιοχές.

Είναι λοιπόν φανερό ότι ο κάθε γεωργός του οποίου η γεωργική του γη, είτε βρίσκεται σε τέτοια περιοχή η οποία έχει καθοριστεί ως ευαίσθητη είτε όχι, θα πρέπει να συνειδητοποιήσει και κατανοήσει τους κινδύνους που συνδέονται από την κακή χρήση των λιπασμάτων και ιδιαίτερα των αζωτούχων αφού η δραστηριότητα του αυτή σχετίζεται άμεσα με τη νιτρορύπανση. Γι αυτό το λόγο ο κύριος στόχος όλων των γεωργοκτηνοτροφικών δραστηριοτήτων θα πρέπει να είναι η αποτροπή της ρύπανσης των υπόγειων και επιφανειακών νερών από την συσσώρευση νιτρικών και κυρίως από τη διήθηση ή επιφανειακή απορροή τα οποία προέρχονται τόσο από τα αζωτούχα λιπάσματα και άλλες πηγές όπως χρήση κοπριάς, λάσπης και οργανικής ουσίας.

Για να γίνει κατορθωτή η όλη προσπάθεια πρέπει να ληφθούν υπόψη όλοι εκείνοι οι παράγοντες που μπορούν άμεσα ή έμμεσα να συμβάλουν στη νιτρορύπανση. Από την παραγωγή, μεταφορά, αποθήκευση και χρήση των λιπασμάτων και άλλων ουσιών πρέπει να λαμβάνονται όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε να αποφεύγεται η ρύπανση των νερών.

2. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΥΠΟΓΕΙΩΝ ΝΕΡΩΝ

Με βάση τη νομοθετική προστασία των υπόγειων νερών πρέπει να λαμβάνονται μέτρα που αφορούν την προστασία της περιοχής τροφοδοσίας του υπόγειου νερού που προορίζεται για ύδρευση. Στα πλαίσια αυτά με σχετικό Διάταγμα του ιδίου Νόμου, καθορίστηκαν τρεις ζώνες προστασίας οι οποίες καλύπτουν την περιοχή άμεσης τροφοδοσίας του υδροφορέα γύρω από γεωτρήσεις υδατοπρομήθειας—

Ζώνη Ι ή Ζώνη άμεσης προστασίας όπου δεν επιτρέπεται καμία απολύτως δραστηριότητα (μεταξύ 10 και 50 μέτρα από κάθε γεώτρηση).

Ζώνη ΙΙ ή Ελεγχόμενη Ζώνη όπου ανάμεσα στα άλλα δεν επιτρέπεται η ανάπτυξη κτηνοτροφικής δραστηριότητας και χρήση κοπριάς. Η χρήση λιπασμάτων στη ζώνη αυτή επιτρέπεται σύμφωνα με τον Κώδικα Ορθής Γεωργικής Πρακτικής ή το Πρόγραμμα Δράσης για τις ευπρόσβλητες περιοχές. Η περίμετρός της εξαρτάται από την κίνηση του υπόγειου νερού.

Ζώνη ΙΙΙ ή Εξωτερική Ζώνη Προστασίας όπου απαγορεύεται κάθε γεωργική ή κτηνοτροφική δραστηριότητα που εγκυμονεί κινδύνους ρύπανσης από απόβλητα ή ουσίες που χρησιμοποιούνται. Η χρήση λιπασμάτων στη ζώνη αυτή επιτρέπεται σύμφωνα με τον Κώδικα Ορθής Γεωργικής Πρακτικής ή το Πρόγραμμα Δράσης για τις ευπρόσβλητες περιοχές.

3. ΧΡΗΣΗ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ

Για ορθολογική λίπανση των διαφόρων καλλιεργειών πρέπει να λαμβάνονται πάρα πολλοί παράγοντες για λήψη της ορθότερης απόφασης. Η ποσότητα, ο τύπος και ο χρόνος του λιπάσματος που θα χρησιμοποιηθεί εξαρτώνται από μία αλυσίδα δεδομένων / στοιχείων τα οποία θα πρέπει όλα μαζί να αξιολογηθούν για λήψη της τελικής απόφασης. Ανάμεσα σ' αυτούς τους παράγοντες σημαντικοί είναι οι πιο κάτω:

- Ανάγκες της καλλιέργειας σε θρεπτικά στοιχεία (είδος, ηλικία και στάδιο καλλιέργειας)·
- εποχή φύτευσης και ανάπτυξης της καλλιέργειας·
- εδαφολογικές συνθήκες (μηχανική σύσταση, χημική σύσταση)·
- κλιματολογικές συνθήκες (βροχόπτωση, εξάτμιση)·
- ποιότητα νερού (περιεκτικότητα σε διάφορα στοιχεία)·
- διαθέσιμη ποσότητα νερού·
- μέθοδος άρδευσης·
- μέθοδος λίπανσης.

Θα πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη ο χρόνος εφαρμογής των λιπασμάτων ώστε τα λιπάσματα να εφαρμόζονται στην καλλιέργεια όταν τα έχει ανάγκη.

Γενικά απαγορεύεται η χρήση των λιπασμάτων όταν τα εδάφη είναι κεκορεσμένα με νερό, πλημμυρισμένα, παγωμένα ή χιονισμένα. Επίσης απαγορεύονται οι επιφανειακές αζωτούχες λιπάνσεις κατά την περίοδο των εντόνων βροχοπτώσεων ιδιαίτερα σε επικλινή εδάφη που θα έχουν ως αποτέλεσμα την επιφανειακή απορροή.

Στις περιπτώσεις που θα γίνουν επιφανειακές λιπάνσεις τότε αυτές θα πρέπει να γίνονται σε περισσότερες από μία εφαρμογές όταν οι καιρικές συνθήκες το επιτρέπουν.

4. ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ — ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ

Ο κάθε πωλητής και χρήστης των λιπασμάτων στις ευπρόσβλητες περιοχές πρέπει να τηρεί τις πιο κάτω αρχές σχετικά με την αποθήκευση και μεταφορά των λιπασμάτων:

- Λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα ώστε να αποφεύγονται κατά την μεταφορά ατυχήματα και ο κίνδυνος διασποράς τους στο περιβάλλον.
- Απαγορεύεται η αποθήκευση λιπασμάτων σε χώρους που απέχουν λιγότερο από 50 μέτρα από την επιφάνεια των νερών όπως λίμνες, δεξαμενές, ποταμοί, υδατοφράκτες και άλλα.
- Υποχρεούται να λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα ώστε τα λιπάσματα να βρίσκονται σε ασφαλείς συσκευασίες ώστε κατά την μεταφορά, την αποθήκευση και τη χρήση τους να μην καταστρέφονται.
- Τα υγρά λιπάσματα να αποθηκεύονται σε στεγανά, αντισεισμικά και αθραυστα δοχεία, να αποφεύγεται η υπερπλήρωση των δοχείων και αυτά να τοποθετούνται σε θέσεις ασφαλείς για την αποτροπή κάθε κινδύνου πρόκλησης ρύπανσης λόγω πτώσης ή θραύσης του δοχείου ή διασπορά του λιπάσματος.

Κατά τη μεταφορά τους στο χώρο εφαρμογής τους λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για αποφυγή ατυχημάτων, όπως είναι η καταστροφή των σάκων, η διασπορά του λιπάσματος στο περιβάλλον, η θραύση ή καταστροφή των δοχείων των υγρών λιπασμάτων.

5. ΧΡΗΣΗ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

Η διάθεση των κτηνοτροφικών αποβλήτων στις ευπρόσβλητες περιοχές πρέπει να γίνεται κάτω από ένα ολοκληρωμένο σχέδιο διαχείρισής τους. Οι διαδικασίες μεταφοράς, αποθήκευσης και τελικής χρήσης τους πρέπει να γίνονται με τέτοιους τρόπους ώστε να περιορίζονται όσο το δυνατό οι κίνδυνοι ρύπανσης του περιβάλλοντος.

Ο πιο φιλικός προς το περιβάλλον τρόπος διάθεσης των κτηνοτροφικών αποβλήτων είναι η εφαρμογή τους στο έδαφος είτε αυτά είναι υγρά είτε στερεά. Η αξιοποίηση τους θα πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τα όσα αναφέρθηκαν πιο πριν και αφού ληφθεί υπόψη η χημική ανάλυση του αποβλήτου. Με βάση αυτά ο σωστός προγραμματισμός και σχεδιασμός για τον τρόπο και χρόνο εφαρμογής τους στο έδαφος πρέπει να έχει ως απώτερο σκοπό την ελαχιστοποίηση του κινδύνου ρύπανσης των υπογείων και επιφανειακών νερών.

Η εφαρμογή των αποβλήτων στο έδαφος γίνεται με τον κατάλληλο προγραμματισμό και περιλαμβάνει τα πιο κάτω:

- Εντοπίζεται οποιαδήποτε έκταση στην οποία δεν πρέπει να γίνει εφαρμογή σε κανένα στάδιο όπως π.χ. γεωτρήσεις υδατοπρομήθειας, ποτάμια και διατρήσεις και απέχει τουλάχιστο 50 μέτρα από επιφανειακά νερά λαμβάνοντας όλα τα απαραίτητα μέτρα για περιορισμό της απορροής.
- Υπολογίζεται η έκταση που θα εφαρμοστούν και η ποσότητα του καθαρού αζώτου δεν πρέπει να ξεπερνά τις ανάγκες των φυτών και κατά γενικό κανόνα τα 17 κιλά/ δεκάριο/ έτος.

- Γίνεται εκτίμηση του κινδύνου πρόκλησης ρύπανσης στο τεμάχιο. Σε περίπτωση που ο κίνδυνος είναι μεγάλος τότε η εφαρμογή τους γίνεται σε προκαθορισμένες περιόδους έτσι ώστε να ελαχιστοποιούνται οι κίνδυνοι ρύπανσης των νερών είτε με επιφανειακή είτε με υπόγεια διαφυγή τους και η εφαρμογή τους δεν θα πρέπει να γίνεται σε μία δόση.

Κατά την εφαρμογή των υγρών αποβλήτων λαμβάνονται μέτρα ώστε—

- Σε κεκλιμένα εδάφη η εφαρμογή τους να γίνεται σε τέτοια ποσότητα και με τέτοιο τρόπο που να αποκλείεται η απορροή τους. Απαγορεύεται η εφαρμογή τους σε εδάφη με μεγάλη κλίση. Η εφαρμογή τους δεν θα πρέπει να γίνεται σε μία δόση.
- την περίοδο των βροχοπτώσεων να μην τοποθετούνται και ιδιαίτερα όταν τα εδάφη είναι σε κατάσταση υδατοκορεσμού.
- κατά την εφαρμογή των υγρών αποβλήτων, το τεμάχιο θα πρέπει να απέχει τουλάχιστο 300 μέτρα από πηγές ή γεωτρήσεις που χρησιμοποιούνται για υδατοπρομήθεια, λαμβάνοντας υπόψη και τις ζώνες προστασίας όπως αναφέρονται στο κεφάλαιο 2.
- διάθεσή τους στο έδαφος μπορεί να γίνεται σε ξηρικές καλλιέργειες, όπως τα σιτηρά, μετά το θερισμό και πριν την σπορά. Τα υγρά απόβλητα πρέπει να ενσωματώνονται στο έδαφος αμέσως μετά την τη διάθεση τους για μείωση της οχληρίας και των εκπομπών αμμωνίας.
- η εφαρμογή τους μπορεί να γίνει με ειδικά μηχανήματα ή μέσω των συστημάτων άρδευσης.

Κατά την εφαρμογή των στερεών αποβλήτων λαμβάνονται μέτρα ώστε—

- Σε περίπτωση που αυτά θα χρησιμοποιηθούν αχώνευτα αυτά μπορούν να χρησιμοποιηθούν στα σιτηρά αμέσως μετά τον θερισμό ή τουλάχιστο τρεις μήνες πριν τη σπορά, ενώ εάν είναι χωνεμένα μπορούν να ενσωματωθούν μέχρι και μερικές μέρες πριν τη σπορά.
- στις δεντροδίδες φυτείες συστήνεται να χρησιμοποιούνται χωνεμένα κατά την χειμερινή περίοδο λαμβάνοντας όλα τα σχετικά μέτρα που αναφέρονται προηγουμένα.
- στα λαχανικά συστήνεται η προσθήκη χωνεμένου αποβλήτου λίγο πριν τη φύτευση ή αχώνευτων νοουμένου ότι η προσθήκη τους θα γίνει τουλάχιστο τρεις μήνες πριν τη φύτευση.
- η τοποθέτηση των στερεών αποβλήτων στο έδαφος μπορεί να γίνει είτε με κοπροδιανομέα είτε με οποιοδήποτε πρακτικό τρόπο φτάνει να γίνεται ομοιόμορφη διασπορά τους στο έδαφος. Ακολουθώς ενσωματώνονται στο έδαφος.
- η επιτρεπόμενη δόση εναπόθεσης για σιτηρά όσο αφορά τα στερεά απόβλητα χοίρων είναι μισός τόνος ξηρής κοπριάς το δεκάριο το χρόνο ή ένας τόνος κάθε δύο χρόνια και για αρδεύμενες καλλιέργειες μέχρι ένα τόνο ξηρής κοπριάς το δεκάριο το χρόνο. Οι δόσεις αυτές διαφοροποιούνται, πάντοτε ανάλογα με το ποσοστό υγρασίας. Με ποσοστό υγρασίας 80%, η επιτρεπόμενη δόση είναι μέχρι 4 τόνοι το δεκάριο, το χρόνο.
- στην περίπτωση χρήσης κοπριάς από πουλερικά αυτή δεν πρέπει να ξεπερνά τον 0,5 τόνο ανά δεκάριο, ξηρής κοπριάς το χρόνο.

5.1. Αποθήκευση κτηνοτροφικών αποβλήτων

Το μέγεθος των αποθηκευτικών χώρων των κτηνοτροφικών αποβλήτων, πρέπει να είναι τέτοιο ώστε να μπορούν να αποθηκεύουν τις ποσότητες που πλεονάζουν κατά την περίοδο που δε γίνεται διασπορά τους στο έδαφος, εκτός και αν αποδειχθεί ότι κάθε πλεονάζουσα ποσότητα θα διατίθεται κατά τρόπο αβλαβή για το περιβάλλον. Ως ελάχιστος αποθηκευτικός χώρος των κτηνοτροφικών αποβλήτων θεωρείται αυτός όπου ο όγκος του έχει τη δυνατότητα αποθήκευσης του αποβλήτου για μια περίοδο τουλάχιστο έξι μηνών. Η αποθήκευση τους πρέπει να γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να αποφεύγονται καταστάσεις που δυνατόν να προκαλέσουν μόλυνση των νερών. Οι χώροι αυτοί θα πρέπει να βρίσκονται σε απόσταση τουλάχιστο 50 μέτρων από υδάτινους πόρους, να είναι στεγανοποιημένοι και να πληρούν τις προδιαγραφές για αποφυγή εισροής σε αυτούς όμβριων νερών από τη γύρω περιοχή ή και απορροής τους.

6. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ

Για την εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης ουσιαστικής δραστηριότητα που επιβάλλεται σε κάθε επηρεαζόμενο αγροτεμάχιο που βρίσκεται σε ευπρόσβλητη περιοχή, είναι η τήρηση αρχείου – βιβλίου όπου θα πρέπει να καταγράφονται για κάθε τεμάχιο και καλλιέργεια ξεχωριστά οι ποσότητες των λιπασμάτων ή κτηνοτροφικών αποβλήτων που χρησιμοποιήθηκαν, την περίοδο και τον τρόπο εφαρμογής τους καθώς διάφορες άλλες σχετικές δραστηριότητες. Επίσης η φύλαξη όλων των αποδεικτικών στοιχείων επιβάλλεται (π.χ. αποδείξεις, τιμολόγια).

Σκοπός της όλης διαδικασίας είναι ο επιθεωρητής, που θα παρακολουθεί ή θα ελέγχει να έχει τη δυνατότητα πρόσβασης και ενημέρωσης του για τις δραστηριότητες που έχουν εφαρμοστεί στη συγκεκριμένη μονάδα και αφορούν το Πρόγραμμα Δράσης.

7. ΧΗΜΙΚΕΣ ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ

Οι χημικές αναλύσεις φύλλων και εδάφους αποτελούν σημαντικό καθοδηγητικό εφόδιο γιατί καθορίζουν τα επίπεδα των θρεπτικών στοιχείων που υπάρχουν στο φυτό και το έδαφος.

Να γίνεται χημική ανάλυση του εδάφους (αζώτου-νιτρικά) μια φορά κάθε χρόνο και τα αποτελέσματα θα καταγράφονται στο αρχείο. Εάν το τεμάχιο δεν είναι ομοιόμορφο ή η έκταση είναι μεγάλη τότε θα πρέπει να γίνονται περισσότερες αναλύσεις εδάφους.

Η εποχή που πρέπει να πραγματοποιούνται οι αναλύσεις εξαρτάται από το είδος, το στάδιο της καλλιέργειας και από το είδος του δείγματος (έδαφος, φύλλα).

Δειγματοληψία εδάφους γίνεται για τις ετήσιες καλλιέργειες πριν τη σπορά ή την φύτευση νοουμένου ότι δεν έχει προηγηθεί οποιοδήποτε προσθήκη λιπάσματος ή οργανικής ουσίας και κατά τη διάρκεια της βλαστικής περιόδου 2-3 βδομάδες τουλάχιστο μετά από λίπανση.

Για τις δενδρώδεις καλλιέργειες πρέπει ταυτόχρονα να γίνεται ανάλυση φύλλων και εδάφους κάθε 2-3 χρόνια. Για μεν τα φυλλοβόλα η περίοδος είναι Ιούνιος – Ιούλιος και τα εσπεριδοειδή η περίοδος Ιουλίου – Σεπτεμβρίου.

Οι χημικές αναλύσεις θα γίνονται αποδεκτές μόνο αν η δειγματοληψία θα γίνεται από έμπειρο προσωπικό.

8. ΛΙΠΑΝΣΗ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ

8.1 Λίπανση πατατών

8.1.1 Πρώιμες ανοιξιάτικες πατάτες:

Η φύτευση γίνεται κυρίως την περίοδο Νοεμβρίου – Δεκεμβρίου και η συγκομιδή την περίοδο Φεβρουαρίου – Μαρτίου και η αναμενόμενη μέση παραγωγή κυμαίνεται στους 3 τόνους το δεκάριο. Η αζωτούχα λίπανση την περίοδο αυτή δεν θα ξεπερνά τα 15 κιλά αζώτου το δεκάριο. Λόγω της βροχικής περιόδου κατά την οποία αναπτύσσονται το αζωτούχο λίπασμα συστήνεται να ενσωματώνεται μέχρι την μισή ποσότητα με την φύτευση αποφεύγοντας την έκπλυση του εάν επικρατήσει μεγάλη βροχόπτωση.

8.1.2 Όψιμες ανοιξιάτικες πατάτες:

Η φύτευση γίνεται κυρίως την περίοδο Ιανουαρίου – Φεβρουαρίου και η συγκομιδή την περίοδο Απριλίου – Ιουνίου και η αναμενόμενη μέση παραγωγή κυμαίνεται στους 4 τόνους το δεκάριο. Η αζωτούχα λίπανση την περίοδο αυτή δεν θα ξεπερνά τα 23 κιλά αζώτου το δεκάριο. Μέχρι τη μισή ποσότητα του αζώτου να ενσωματώνεται στο έδαφος με την φύτευση και η υπόλοιπη ποσότητα του αζώτου θα δίδεται σε μικρές δόσεις ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Στην περίπτωση που εφαρμόζεται η υδρολίπανση μέσω του συστήματος άρδευσης η μισή ποσότητα μπορεί να εφαρμοστεί με τη φύτευση υπό μορφή θειικής αμμωνίας και η υπόλοιπη ποσότητα του αζώτου να δίδεται σε μικρές δόσεις ανά τακτά χρονικά διαστήματα.

8.1.3 Χειμερινές πατάτες

Η φύτευση γίνεται σε δύο περιόδους η 1η την περίοδο Αυγούστου – Σεπτεμβρίου και η συγκομιδή τους μήνες Οκτωβρίου – Νοεμβρίου και η 2η τον Οκτώβριο και συγκομίζονται τον Ιανουάριο. Η παραγωγή κυμαίνεται στους 3 τόνους το δεκάριο και η μέγιστη επιτρεπτή ποσότητα αζώτου που μπορεί να εφαρμοστεί είναι 15 κιλά το δεκάριο. Συστήνεται η ενσωμάτωση του αζώτου μέχρι και τα 2/3 με την φύτευση.

Σε όλες τις πιο πάνω περιπτώσεις η μορφή του αζώτου που συστήνεται να χρησιμοποιείται με τη φύτευση των πατατών είναι η αμμωνιακή ή άλλη μορφή βραδείας απελευθέρωσης του αζώτου, με σκοπό τη μείωση του κινδύνου έκπλυσης του αζώτου στα βαθύτερα στρώματα. Για την επιφανειακή λίπανση των πατατοφυτειών συστήνεται η νιτρική αμμωνία. Στην περίπτωση της άρδευσης με σπρίνκλερ λίπανση γίνεται μέχρι την ηλικία 60–70 ημέρες από την φύτευση ενώ στην περίπτωση της άρδευσης με σταγόνες η λίπανση σταματά 2–3 βδομάδες πριν την συγκομιδή.

8.2 Λίπανση Εσπεριδοειδών

Η αζωτούχα λίπανση των εσπεριδοειδών για μια αναμενόμενη παραγωγή μέχρι 6 τόνων το δεκάριο δεν πρέπει να ξεπερνά τα 20 κιλά αζώτου το δεκάριο. Για παραγωγή μέχρι και πέραν των 10 τόνων το δεκάριο η ποσότητα του αζώτου που απαιτείται ανέρχεται στα 25 κιλά το δεκάριο. Στα νεαρά δέντρα η ποσότητα που εφαρμόζεται είναι πολύ λιγότερη και ανάλογα με την ηλικία.

Μέχρι και τα 2/3 του αζώτου συστήνεται να δίδεται νωρίς την Άνοιξη υπό μορφή θειικής αμμωνίας και η υπόλοιπη ποσότητα σε 2 – 3 δόσεις (νιτρική αμμωνία, ουρία κ.λ.π)

Τονίζεται ότι απαγορεύεται η εφαρμογή λιπασμάτων που περιέχουν άζωτο το Φθινόπωρο και το Χειμώνα.

Στην περίπτωση που εφαρμόζεται η υδρολίπανση η λίπανση αρχίζει με την έναρξη της άρδευσης και σταματά περί το τέλος Σεπτεμβρίου.

8.3 Λίπανση σιτηρών

Η αζωτούχα λίπανση των σιτηρών δεν πρέπει να ξεπερνά τα 9 κιλά το δεκάριο. Η πρακτική που εφαρμόζεται είναι η ενσωμάτωση ολόκληρης της ποσότητας με την σπορά υπό αμμωνιακή μορφή. Στις περιπτώσεις όπου γίνεται επιφανειακή λίπανση κατά την περίοδο Ιανουαρίου – Φεβρουαρίου τότε η ποσότητα του αζώτου που τοποθετείται με την σπορά μειώνεται. Σε περίπτωση χρήση ζωικών κοπριών τότε θα πρέπει να υπολογίζεται η ποσότητα της περιεκτικότητας τους σε άζωτο και ανάλογα εάν χρειάζεται συμπληρώνεται η ποσότητα του αζώτου.

8.4 Λίπανση Φυλλοβόλων

Η καλλιέργεια των φυλλοβόλων βρίσκεται κυρίως στις ορεινές περιοχές τις Κύπρου και κυρίως στα βουνά του Τροόδους.

Η αζωτούχα λίπανση των φυλλοβόλων δεν πρέπει να ξεπερνά τα 12 κιλά το δεκάριο.

Στα νεαρά δέντρα η ποσότητα που εφαρμόζεται είναι πολύ λιγότερη και ανάλογα με την ηλικία.

Μέχρι και το 1/2 του αζώτου μπορεί να δοθεί νωρίς την Άνοιξη υπό μορφή θειικής αμμωνίας και η υπόλοιπη ποσότητα σε 2 – 3 δόσεις (νιτρική αμμωνία, ουρία κ.λ.π) ξεκινώντας από το τέλος της Άνοιξης μέχρι και το Καλοκαίρι.

Τονίζεται ότι απαγορεύεται η εφαρμογή λιπασμάτων που περιέχουν άζωτο το Φθινόπωρο και το Χειμώνα.

Στην περίπτωση που εφαρμόζεται η υδρολίπανση αρχίζει με την έναρξη της άρδευσης και τελειώνει περί το τέλος Σεπτεμβρίου.

8.5 Αμπέλια

Για τα οиноποιήσιμα αμπέλια όπου βρίσκονται σε εδάφη με μικρές κλίσεις και η αναμενόμενη παραγωγή τους κυμαίνεται από 1000 μέχρι 2000 κιλά το δεκάριο η ποσότητα του αζώτου δεν πρέπει να ξεπερνά τα 7,5 κιλά ανά δεκάριο το χρόνο, ενώ για τα αμπέλια που βρίσκονται σε εδάφη με μεγάλες κλίσεις η ποσότητα του αζώτου μειώνεται στα 5 κιλά/ δεκάριο το χρόνο. Η λίπανση εφαρμόζεται αργά το χειμώνα υπό μορφή αμμωνιακή (συνήθως θειική αμμωνία).

Όσον αφορά τα αρδευόμενα αμπέλια η ποσότητα του αζώτου που θα εφαρμόζεται δεν ξεπερνά τα 14 κιλά ανά δεκάριο.

8.6 Λαχανικά υπό κάλυψη

Αρκετές καλλιέργειες καλλιεργούνται στα θερμοκήπια με τις πιο κύριες την τομάτα και το αγγούρι.

Οι λιπαντικές μονάδες σε άζωτο για την τομάτα και το αγγούρι δεν πρέπει να ξεπερνούν τα 50 και 33 κιλά το δεκάριο το χρόνο αντίστοιχα, ενώ για τις υπόλοιπες καλλιέργειες τα 17 κιλά / δεκ. το χρόνο.

Όταν υπάρχει Β.Σ.Α. τότε το άζωτο να δίδεται μέσω του συστήματος σε μικρές συγκεντρώσεις – υδρολίπανση.

Σε περίπτωση που γίνεται βασική λίπανση τότε η μορφή του αζώτου που θα χρησιμοποιείται θα είναι η αμμωνιακή ή οποιαδήποτε άλλη μορφή που δεν ξεπλένεται και η ποσότητα δεν θα ξεπερνά το 1/3 της ολικής ποσότητας. Η υπόλοιπη ποσότητα θα δίδεται σε 3-4 δόσεις ή μέσω του Β.Σ.Α.

8.7 Εποχιακά λαχανικά

Η λίπανση με άζωτο στις εποχιακές καλλιέργειες λαχανικών δεν θα πρέπει να ξεπερνά τα 17 κιλά / δεκ./ έτος.

Στην περίπτωση που γίνεται βασική λίπανση τότε η μορφή του αζώτου που θα χρησιμοποιείται θα είναι η αμμωνιακή ή οποιαδήποτε άλλη μορφή που δεν ξεπλένεται και η ποσότητα του αζώτου δεν θα ξεπερνά το 1/3 της ολικής ποσότητας. Η υπόλοιπη ποσότητα θα δίδεται σε 3-4 δόσεις ή μέσω του Β.Σ.Α.

Στην περίπτωση χρήσης ζωικής κοπριάς τότε θα πρέπει να υπολογίζεται η ποσότητα της περιεκτικότητας της σε άζωτο και ανάλογα εάν χρειάζεται να συμπληρώνεται η ποσότητα του αζώτου.

8.8 Υδροπονικές καλλιέργειες

Στις υδροπονικές καλλιέργειες η ποσότητα του αζώτου που χρησιμοποιείται δεν μας αφορά άμεσα αλλά έμμεσα. Η αποστράγγιση των υδροπονικών καλλιεργειών είναι πλούσια σε θρεπτικά στοιχεία και ιδιαίτερα σε άζωτο. Οι εν λόγω μονάδες είτε θα πρέπει να ανακυκλώνουν το θρεπτικό αυτό διάλυμα είτε να το χρησιμοποιούν για άρδευση άλλων καλλιεργειών με απώτερο σκοπό να περιορίζεται η νιτρορύπανση.

8.9 Μπανάνες

Η καλλιέργεια της μπανάνας βρίσκεται αποκλειστικά στην επαρχία Πάφου. Η αζωτούχα λίπανση της μπανάνας συστήνεται να δίδεται μέσω των Βελτιωμένων Συστημάτων Άρδευσης – υδρολίπανση. Η λίπανση αρχίζει με την έναρξη της άρδευσης και η μέγιστη συγκέντρωση του αζώτου ανά κυβικό μέτρο νερού δεν πρέπει να ξεπερνά τα 40 γραμμάρια.

8.10 Υπόλοιπες καλλιέργειες

Για τις καλλιέργειες που δεν αναφέρονται πιο πάνω η ποσότητα του αζώτου που θα χρησιμοποιείται κατά την καλλιεργητική περίοδο δε θα ξεπερνά τα 17 κιλά αζώτου/δεκ./έτος όπως αυτή καθορίζεται και από τη σχετική οδηγία της Ε.Ε. για τη νιτρορύπανση.

9. ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ

Για σωστή εφαρμογή του Προγράμματος Δράσης για τις ευπρόσβλητες από τη νιτρορύπανση περιοχές είναι ανάγκη να ενημερωθούν όλοι όσοι εμπλέκονται στη χρήση και διάθεση λιπασμάτων στις εν λόγω περιοχές.

Η ενημέρωση/ επιμόρφωση θα επιτευχθεί με διαλέξεις, εκπαιδεύσεις, ανακοινώσεις και επιτόπιες επαφές όλων των εμπλεκομένων, με στόχο την επιτυχή εφαρμογή του σχετικού Προγράμματος Δράσης.

Έγινε στις 12 Ιανουαρίου 2004.

ΤΙΜΗΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ,
Υπουργός Γεωργίας, Φυσικών Πόρων
και Περιβάλλοντος.